

І. Б. Усенко

Недбайло Петро Омелянович

НЕДБАЙЛО Петро Омелянович (29. 06(12. 07). 1907, с. Ново-Новицьке Сураз. пов. Черніг. губ., нині Новоновицька Брян. обл., РФ – 31. 10. 1974, Київ) – правознавець, дипломат, громадський діяч. Доктор юридичних наук (1958), професор (1959), член-кореспондент АН УРСР (1969). Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1967). Премія ООН «За видатні досягнення в сфері захисту прав людини» (1968). Від 1926 навч. на юрид. факультеті Київ. інституту нар. господарства. Після закін. 3-х курсів 1929–30 проходив обов'язк. стажування (вироб. практику) в Луган. окруж. прокуратурі. У зв'язку з реорганізацією Київ. інституту нар. господарства завершив навч. 1930 у Харків. інституті нар. господарства, однак через реорганізацію і цього ВНЗу свідоцтво про вищу освіту отримав 1934 від його наступника – Всеукр. комуніст. інституту рад. будівництва і права, в якому від 1931 й працював. Від 1934 – молодший науковий співробітник Інституту рад. будівництва і права при ВУЦВК у Києві; від 1935 – консультант Харків. обл. держ. арбітражу та викл. юрид. школи Нар. комісаріату юстиції УСРР (Харків). 1936–37 перебував на військ. службі. Від 1937 – асист. і асп. Харків. юрид. інституту (наук. кер. – В. Сливицький); від 1939 – у Львів. університеті: 1940–41, 1946–49, 1952–54 – декан юрид. факультету та завідувач кафедри теорії держави і права; 1941–42 – пом. військ. прокурора Одес. військ. округу і пом. прокурора військ НКВС Приволз. військ. округу; 1942–46 – прокурор, згодом – заступник нач. відділу Гол. військ. прокуратури рад. армії; від 1959 – завідувач кафедри теорії держави та права Київ. університету. Водночас 1958–71 – постій. представник УРСР у Комісії ООН із прав людини (1967 обраний її головою). Брав участь у роботі XIV (1959), XV (1960), XVII (1962) і XIX (1964) сесій ГА ООН у складі делегацій УРСР, очолював офіц. делегацію УРСР на міжнар. конф. із прав людини у Тегерані (1968). Виступав із лекціями і доповідями в Карловому університеті у Празі (1948), Університеті ім. М. Кюрі-Склодовської в Любліні (1957), Ягеллон. університеті в Кракові (1957, 1968; обидва – Польща), Єльському університеті в Нью-Гейвені (США, 1960, 1962), Познан.

(1968) і Лодзин. (1968, 1970, 1972) університетах (обидва – Польща), Університеті ім. Гумбольдта в Берліні (1968), Нішському університеті (Югославія, нині Сербія, 1969). Отримав звання почес. д-ра Лодзин. університету (1968). У складі наук. та уряд. делегацій відвідав Чехословаччину, Польщу, Францію, Швейцарію, Швецію. Наукові дослідження: теорія держави і права, застосування правових норм та юрид. гарантій законності, міжнар. право і права людини, діяльність рад нар. депутатів і їхніх виконав. органів, статус органів прокуратури союз. респ., істор. та теор. аспекти становлення рад. федерації та міжнар. правосуб'єктності України. Виступаючи з послідов. марксист. позицій, Н. був достатньо сміливим у своїх наук. висновках і практич. вчинках, не боявся служб. конфліктів, проте 1972 лояльність до рад. держави змусила його публічно виступити проти І. Дзюби та В. Чорновола.

Основні праці

О юридических гарантиях правильного осуществления советских правовых норм // Сов. государство и право. 1957. № 6; Советские социалистические правовые нормы. Л., 1959; Основи теорії держави і права. К., 1959; Применение советских правовых норм. Москва, 1960; Про кодифікацію міжнародно-правових принципів мирного співіснування // Рад. право. 1963. № 5; Международная правосубъектность советских союзных республик // Сов. ежегодник междунар. права. 1963. Москва, 1965 (співавт.); Нормы права: Учеб. пособ. Х., 1966; Международная защита прав человека // Сов. ежегодник междунар. права. 1968. Москва, 1969; Марксистско-ленинская общая теория государства и права. Основные институты и понятия. Социалистическое право. Москва, 1970 (співавт.); Введение в общую теорию государства и права. Предмет, система и функции науки: Учеб. пособ. К., 1971; Юридическая процессуальная форма: Теория и практика. Москва, 1976 (співавт.).

Рекомендована література

1. Матышевский П. С. О научной и общественной деятельности П. Е. Недбайло (1907–1974 гг.) // Пробл. правоведения. 1977. Вып. 36;
2. Назаренко Є. В. П. О. Недбайло – вчений, педагог, громадський діяч (1907–1974 рр.) // ПрУ. 1997. № 7;
3. Вітрук М., Рабінович П. Петро Омелянович Недбайло – видатний український правознавець // Вісн. АПрНУ. 2007. № 2;
4. Шипко Л. Історія формування, структура та документальний склад особового архівного фонду члена-кореспондента АН УРСР П. О. Недбайла // Наук. пр. НБУВ. К., 2012. Вип. 34;
5. Усенко І. Б. Петро Омелянович Недбайло – вчитель наших вчителів // Часопис Київ. університету права. 2018. № 2.

Бібліографічний опис:

Недбайло Петро Омелянович / І. Б. Усенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-72824>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).